

zujejo — kako hočejo taki šolski denar ali derva odrajto-vati? — Govorivši poprej s pohvalo od Bloške šole, da se v nji vse po slovensko učí, bo gotovo vsak pošten in umen domorodec z manoj edinih misel, ki zapopade namen ljudskih učilnic: saj mervico omike med naše prosto ljudstvo na deželi zasaditi. V tach ljudskih šolah, čigar učenci čez 2, 3 ali 4 leta domá pri kmetijstvu ali rokodelstvu ostanejo, bi se dalo veliko veliko potrebnih in koristnih rečí v domaćim jeziku naučiti, namest da se otroci tudi in tam z nemšino mučijo, ktere se ravno toliko naučijo, da je nič ne znajo. V dokaz tega imam pri rokah nemšk spis nekoga taciga možá, ki se je ravno toliko nemšine naučil, da ga nihče ne razume in on tudi sam sebe ne, ko je tole pisal: „Hochwürdige Hr. Hr. Dehant! Zu, dann imer unruhige bitte von gegen Armut Zeugniss. Ihnen ist auch gut bekannt, wen der sache des Armut Zeugniss ohne schad zur Gemeinde ist, so bewilligt der Gemeindevorstand anders aber nicht. am 29/9. 1850, N. N., birgerm.“ — Jez zastavim, kar kdo hoče, da bi ta človek, čigar je ta spis, tako lično slovensko pisal, da bi bilo veselje njegove pisma brati, ako bi bil le polovico tistiga draziga časa na slovenšino obernil, ki ga je na nemšino potratil, da se je toliko (!) naučil, kolikor njegov spis kaže. Ako se pa za slovenšino v ljudskih šolah potegnem, naj me nihče protivnika nemškiga jezika ne čerti. Vsaka reč ima svoje mesto, in tudi jez dobro vém: „kolikor jezikov kdo zná, toliko človekov veljá“ — ali omika človeka ne obstojí v znanju kakiga ptujiga jezika, ampak v prilastenu tistih potrebnih védnost, ktere si človek pridobi iz natoroznanstva, poznanja svetá, zgodovíne itd. in kterih vših si učenec igraje pridobiti zamore v maternim jeziku. Iz med 40 učencov, ki ljudske slovenske šole obiskujejo, se dostikrat še eden na letu v mestne šole ne podá — in zavolj eniga bi jih 39 čakati moglo, da se bo on „Redetheilov“ naučil? Ali le tega otroka stariši učenika plačujejo? Ali niso ljudske šole po všim svetu v maternim jeziku? Ali ne dokaže to očitno: kaj je namen ljudskih šol?! Pa kaj vam bom ponavljal, kar je bilo že tisúčkrat jasno dokazano! Zamorcov vunder ne bom umil. Njim ni ljudstva omika pri sercu; taki imajo radi kmeta neumniga, zato ga motijo s stvarjó, ktere se revež naučiti ne more, med tem pa zanemarijo podučenje v drugih njemu potrebnih in koristnih rečeh. — Krompir, daravno ne povsod brez gnjilíne, nam dober pridelk obeta; nadjamo se, da nas ne bo goljufal; tudi žito bo čisto pometene shrambe spet napolnilo, da ne bo treba toliko živeža iz Tersta vozariti, kakor preteklo leto.

Križnogorski.

Iz Ljubljane. Ministerstvo kmetijstva je te dni kmetijski družbi sledeče pisalo: „Wilhelm Berger, lotrijski kolektant v Bambergu na Bavarskim je ministerstvu naznanil, da ima krompirjeviga sémena na prodaj, iz kateriga izrejeni sad še ni nikdar gnjil; 1 delež (Portion) tega sémena (koliko vaga? ni povedano) veljá 2 gold. 42 kr. Čeravno mnogotere skušnje nikakor tega ne poterdijo, da bi krompir iz sémena ne gnjil, se nam ta reč vunder tako važna zdí, da ne moremo opustiti, kmetijskim družbam na znanje dati, kje da se pohvaljeno séme na prodaj dobí“. — Vrednik „Novic“ se je namenil za prihodnje leto 1852 v posebno lepi in pripravni podobi slovensk kolendar na svitlo dati, ki se pod iménam „Koledarčik slovenski“ že natiskuje, in bo kmalo na svitlo prišel. Obsežek „koledarčka“ bomo naznanili, kadar bo natis gotov. — Zvedili smo, da tisto smešno naznanilo „pohkušene učenice“, ki smo poslednjikrat natisnili, se je brez vednosti tiste ženice napisalo, ktera otroke le mirno se-

deti učí in jih za šolo pripravlja. — Danes dopoldne imajo cesar iz Laškiga v Ljubljano priti.

Novičar iz mnogih krajev.

Nova postava za varstvo poljá in sploh vsa-ciga zemljiša (poljska policia) je dodelana in pri ministerstvu kmetijstva že za razglas pripravljena; kmetovavci je željno pričakujejo. — Ministerstvo notranjih opráv je v prevdark poslalo deželnim oprostivnim komisijam osnovo nove postave za odkupljenje in poravnanje gojzdnih služnih pravic ali servitutov, ktera je tudi silno potrebna. — Ministerstvo denarnih zadév je določilo, da tam, kjer se imajo na dolgu ostali cesarski davki z eksekucijo isterjati, naj kantonski poglavari presodijo: kdo de zares ne more dolgá poplačati, in da naj tistim, ki zares niso v stanu o postavnim času ga poplačati, se obroki ali brišti za plačilo dovolijo, — kjer pa ni veljavniga vzroka za dovoljenje obrokov, naj se z eksekucijo isterjajo. — Pričakuje se tudi potrebna postava za praznovanje nedelj in praznikov, ki bo imela veljavnost za celo naše cesarstvo. — Minister pravice méni tudi pravdne dohtarje (advokate) in notárje, kakor cesarske vradnike, v prisego Njih veličanstvu cesarju vzeti. — Ze stara, pa zlo zanemarjena postava bo spet ponovljena: da otroci pred dokončanim šolskim nauku in pred dokončanim 9. letam ne smejo v fabrikah delati. — Predsednik ministerstva in predsednik deržavnega svetovavstva sta se v osnovi zastran prihodnje vladíne austrijskega cesarstva zedinila, in bosta, kakor jima je ukazano bilo, svoj nasvet kmalo cesarju predložila. — Ministerstvo kmetijstva bo, kakor se bère, hranilnicam ali šparkasam po mnogih deželah naučalo: naj bi tudi denarje na kmetíje posojevale. — Kakor se v Dunajskih novícah bère, se je za deržavni zajém noter do 25. sept. okoli 55 do 56 milionov gold. podpisalo. — Kakor se bère, ne bojo rekrutov za prihodnje leto veliko potrebovali, ker so letašnje leto veliko vojakov nabrali. — Učencam iz jugoslovanskih deželá ni dovoljeno letos na Pražkim vseučilišu se učiti. — Iz Ogerskiga tožijo kmetovavci, da zavolj stanovitniga deževniga vremena ne morejo žitniga pridelka domú spraviti. — 22. sept. je c. k. vojna sodija v Peštu Košuta in še 35 glavnih deležnikov Ogerske prikučije, ki so bili 9. prosenca 1850 pred sodbo poklicani, pa so jo pobegnili, k smerti na vislice obsodila, in njih iména belo pisane na černi tabli na vislice obesila. — Turška vlada je pretekli mesec Košuta in 54 njegovih tovaršev iz Kutahie izpustila, ki so se na amerikanski barki deloma na Angleško, deloma v Ameriko odpeljali. — V Ameriki, na Angleškim in Francoskim se hvalijo letos kmetovavci s žitnim pridelkam.

Cena kruha in mesa v Ljubljani mesca oktobra.

Ker se na podlagi žitne cene poprejšnjega mesca zamore za pričajoči mesec vagán (mecen) pšenice na 4 gold. 8½ krajec — reži na 3 gold. 4¾ kraječ. ceniti, mora po postavi v Ljubljani ta mesec vagati:

zembla za 1 kraječ. iz nar lepsi bele moke 5 lotov in 2 kvintelca

» » » » slabeji bele moke 7 » » 2 »

hleb kruha iz nar lepsi pšenične moke za

1 groš : 16 » » 2 »

» » iz slabeji pšenične moke za 1 groš 22 » » 2 »

» » iz rěžene moke s četertinko

pšenične zmešane za 1 gr. 1 funt — » » 2 »

» » sorščeniga za 1 groš 1 funt 2 » » 2 »

Govéjiga mesa pitanih volov brez doklade funt veljá 9 kraječ.

» » vprežnih volov, krav in juncov » » 8 «

Kdor se po ti ceni in vagi ne ravná in slabeji blago prodata, bo po obstoječih postavah ojstro kaznovan.

Ljublj. mestna gosposka.